

Saharauís no Val Miñor

HENRIQUE PORTO
(COOPERANTE E DELEGADO DE SOGAPS NO VAL MIÑOR)

RESUMO

Hai case trinta anos que se fundou o movemento solidario co Pobo Saharauí e dende 1991 vén funcionando o programa “Vacacións en Paz”. Proxecto de acollida temporal de nen@s saharauís durante os meses de xullo e agosto, que en Galicia desenvolve SOGAPS (Solidariedade Galega co Pobo Saharauí), a petición expresa do goberno da República Árabe Saharauí Democrática (RASD). O obxectivo concrétase en tres temas básicos: atención médica, alimentación física e cultural e sacar o maior número de cativos dos cincuenta graos de calor no deserto.

ABSTRACT

The solidarity movement in behalf of the Saharawi people was founded thirty years ago. The programme “Vacacións en Paz” has been in progress since 1991. This project implies the temporal asylum of Sahrawian children during July and August, which in Galicia is taken to practice by SOGAPS (Galician solidarity towards the Sahrawian people), as a result of a direct petition from the Sahrawi Arab Democratic Republic. The main goals of the programme address three basic topics: medical attention, nurture the physical and cultural needs of the children and maintain the greatest number possible of children away from the high temperatures of the desert.

Hai case trinta anos que se fundou o movemento solidario co Pobo Saharauí e dende 1991 vén funcionando o programa “Vacacións en Paz”. Proxecto de acollida temporal de nen@s saharauís durante os meses de xullo e agosto, que en Galicia desenvolve SOGAPS (Solidariedade Galega co Pobo Saharauí), a petición expresa do goberno da República Árabe Saharauí Democrática (RASD). O obxectivo concrétese en tres temas básicos: atención médica, alimentación física e espiritual e sacar o maior número de cativos dos cincuenta graos de calor no deserto.

Galicia participa nesta iniciativa, ofrecendo ás familias saharauís a posibilidade de que as súas fillas e fillos gocen dunha estancia agradable, humana e culturalmente rica, baixo a supervisión e os cuidados de familias de acollida. O programa lévase a cabo grazas á colaboración da Xunta de Galicia co apoio dos concellos. A alma do mesmo son as familias acolledoras. A aportación dos concellos, colaborando a través dos servizos de acción social, básico. Pensemos na busca de familias, publicidade, visualización da acollida na institución... Tamén é fundamental a rede de delegadas que a ONG ten polas comarcas do país para a implementación e o seu seguimento.

No Val Miñor perdura un traballo óptimo de acollida e a solidariedade da bisbarra foi notábel, aínda que a resposta dos tres concellos sexa desigual. Nigrán sempre tivo unha resposta familiar ampla. Delegadas como Clarita Valverde e María Xosé Andrade tiveron anos a colaboración do concello. En Baiona houbo menos familias e a política da institución municipal non estivo a altura das circunstancias. Gondomar foi e segue a ser un concello participativo e solidario. Alcaldes, concellería de benestar e familias, atenden de xeito cordial ás crianzas verán tras verán. Mesmo algunhas autoridades teñen viaxado aos campamentos de refuxiados.

Dez anos levo como delegado da Asociación no Val. Substituí a Mª Xosé Andrade. Nunca deixaron de acudir nenas saharauís á bisbarra. Por enriba da ducia de familias acolledoras; algúns anos aínda máis. Dende que estou no programa petei na porta do Concello de Baiona, e non perdemos a esperanza da resposta. No de Nigrán agardamos volver aos mellores tempos da cooperación solidaria. Seguimos insistindo coa causa humanitaria que nos move e conmove. Cando se traballa a prol das persoas indefensas, coa razón e sen ánimo máis có da xustiza, nunca se pode ceder.

SOGAPS non só leva a cabo este programa. Realizamos no Val outras actividades que contaron coa complicidade da cidadanía. Tras 41 anos de resistencia, o Estado Saharauí reconecido por máis de oitenta países e da Unión Africana, representa a vontade dun pobo para exercer o dereito lexítimo á autodeterminación. A ONU reconecello aos países baixo dominación colonial. Conforme ao máis estrito respecto a dereito, a presenza marroquí no Sahara Occidental é ilegal. A ONU definea na Resolución 3437 (1979) como mera “ocupación militar“. Asemade, prolóngase no tempo con consecuencias de violencia e atopelo dos dereitos humanos, diante da pasividade vergoñenta da Comunidade Internacional. Aínda peor, o Pobo Saharauí padece o silencio cómplice de España. Quen, como Potencia Administradora, come-

te abandono irresponsábel, sufrindo a poboación esta traxedia política e humana de xeito ilegal. O goberno do Estado Español podería remedialo por lei e xa, se quixera.

A vida de máis de douscentos mil saharauís abandonados na “hamada” de Tinduf, só pode subsistir coa cooperación internacional; sobre todo pola axuda das asociacións humanitarias. Por iso SOGAPS propón diversas campañas por xeiras: recollida de roupa, caravanas de alimentos, material escolar para as madrassas e tarbías, recollida de medicamentos, produtos de hixiene... As campañas miñoranas ligámo-las coa acción cultural: concertos musicais, espectáculos teatrais, ceas solidarias, festivais, mesmo algún “serán” con gaiteiros, etc. A finalidade é recadar e dar apoio aos irmáns saharauís que subsisten exiliados no deserto. Loitan polo retorno a súa terra, no Sahara Occidental, onde eran a cincuenta e tres provincia española. Desexo xusto por deixar de seren a última colonia de Africa. Unha nación libre, independente, coa propia cultura, territorio e Estado constituído, a RASD (República Árabe Saharai Democrática) agarda a xustiza do retorno. Só precisan que se cumpra o acordo da ONU, sobre o aceptado, pero adiado, referendo de autodeterminación.

SOGAPS realiza todos os anos viaxes aos campamentos de refuxiados. Familias acolledoras miñoranas compartiron a experiencia da convivencia coas familias saharauís, nas súas propias “jaimas” do deserto. Asemade, este último verán, no Val Miñor, gozamos a enriquecedora experiencia de colaborar co Instituto de Estudos Miñoráns (IEM) Convidados por esta asociación cultural as nenas, ademais da integración nas vilas e parroquias a través da calor das familias, participaron nun intercambio de narracións orais. As cativas saharauís escribiron relatos de tradición oral escoitados no deserto, no seo familiar ou escolar que contrastaron con nenas galegas do Val que aportaron as súas. As narracións seleccionadas foron lidas en galego, traducidas do hasaní. O encontro resultou entrañable. Unha experiencia na que casaron culturas de lonxe pero próximas no aspecto social e vivencial. Tamén agradecemos ao IEM o agasallo ás nenas de libros e material educativo que recibiron. Un acto de cooperación cultural que acordamos manter e afondar moito máis os vindeiros anos cos cativos, verdadeiros embaixadores do pobo saharauí no mundo. A irmandade entre os pobos saharauí e miñorano non só non vai mermar senón que debemos agrandala ao máximo. Desexamos que a política institucional se sitúe ao nivel que debe corresponder. Polo cal seguimos loitando dende a bondade solidaria do humanismo e a interacción cooperante entre pobos e culturas.

